

Geografia kl.5

Uwaga , za tydzień będzie poprawa [kartkówka na Teams w plikach, w zadaniach](#). Kartkówka będzie dostępna od 8.00 rano do dnia następnego do 8.00 rano.

Cel: poznanie środowiska przyrodniczego i działalności człowieka w krajobrazie śródziemnomorskim.

NaCoBeZu:

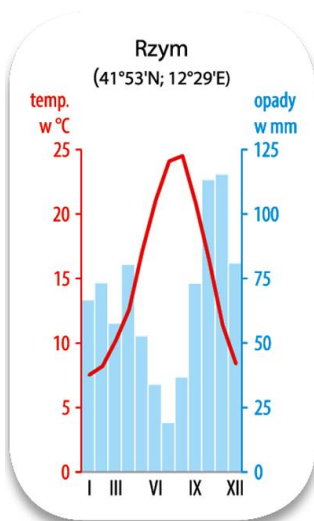
- Uczeń zna obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego;
- uczeń zna cechy klimatu śródziemnomorskiego;
- uczeń rozumie zależności między położeniem strefy śródziemnomorskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu
- uczeń umie rozpoznać na fotografiach i filmach krajobraz śródziemnomorski oraz wybrane gatunki roślin i zwierząt strefy

Temat: Krajobraz śródziemnomorski.

Dzisiejszy temat będziemy przerabiać przez dwie lekcje. Dziś go omówimy, a za tydzień otrzymacie do rozwiązania kartę pracy z tego tematu, którą mi prześlecie, a ja ją ocenię.

Strefa klimatów podzwrotnikowych obejmuje cały basen Morza Śródziemnego, dlatego klimat tego obszaru często jest nazywany **klimatem śródziemnomorskim**. To najbardziej sprzyjający człowiekowi klimat, to w nim rozwinęły się starożytne cywilizacje (m.in. grecka i rzymska). Występuje on, w różnych odmianach, w następujących państwach i regionach:

- w Hiszpanii, Grecji, Słowenii, Chorwacji, Bośni i Hercegowinie, Albanii, Czarnogórze, we Francji, Włoszech i na Malcie – w Europie;
- na wybrzeżu Maroka, w Algierii, Turcji, Izraelu i na Cyprze;
- w Kalifornii (Stany Zjednoczone) w Ameryce Północnej;
- na wybrzeżu Chile w Ameryce Południowej;
- w południowo-zachodniej części Australii;
- na południowym wybrzeżu RPA w Afryce.

Klimatogram wskazuje cechy charakterystyczne klimatu podzwrotnikowego. Zwróćcie uwagę, że temperatura (czerwona linia) jest cały rok powyżej 6 ° C, opady też całoroczne, ale w miesiącach letnich znacznie mniejsze, szybko parują przy wysokiej temperaturze i gleba pozostaje sucha. Latem jest tak zwany okres suszy. Niektóre rośliny przystosowały się :

- rozległe i głębokie systemy korzeniowe drzew, dzięki którym mogą one czerpać wodę z głębszych warstw ziemi;
- twarde, grube liście, często pokryte specjalnym woskiem, zapobiegające nadmiernemu parowaniu.

Makia to gęste zarośla wiecznie zielonych krzewów i karłowatych drzew. Nazywane są także roślinnością twardolistną. Ta formacja roślinna zastąpiła dawne lasy, w których dominowały cedry, dęby, sosny i cyprysy. Rośliny charakterystyczne dla klimatu śródziemnomorskiego to: wawrzyny (ich liście są wykorzystywane w kuchni jako przyprawy – liście laurowe), oleandry, mirty, pinie oraz dęby.

Licznie występują tu gady – węże, jaszczurki i żółwie. W makii bytują różne gatunki ptaków śpiewających, które w zaroślach znajdują dostateczną ilość pokarmu dla piskląt. W górach żyją sępy płowe i gadożery. Nad brzegami morskimi i słonymi jeziorami żerują flamingi. Na terenach niżej położonych można spotkać króliki, danielę, a na obszarach górskich – kozice, koziorożce i muflony. Wśród drapieżników występują tu np. mangusty egipskie i szakale złociste.

Zwierzęta i rośliny śródziemnomorskie

Żółta ze zdobyczą. Duża liczba owadów w klimacie śródziemnomorskim sprawia, że ptak ten łatwo znajduje pokarm dla swych piskląt

Żmiję nosorogą spotkać można od Włoch po Turcję. Ukąszenie tego jadowitego gada łatwo może zabić nawet dorosłego człowieka

Mirt jest rośliną stosowaną m.in. do wyrobu kosmetyków, a na Sardynii aromatyzuje się nim likiery

Liści wawrzynu (liści laurowych) często używa się do przyprawiania zup. Wieńcami laurowymi przyozdabiano zwycięzców igrzysk w starożytnej Grecji

Obszar Morza Śródziemnego nazywany jest kolebką europejskiej cywilizacji. Doskonale udaje się tu uprawa winorośli, owoców cytrusowych (pomarańczy, cytryn, mandarynek), oliwek, figowców, orzecha włoskiego. W bardziej wilgotnym sezonie zimowym uprawia się zboża i różnorodne warzywa, w tym te znane nam pod nazwą włoszczyzny. Upalne, słoneczne i niemal bezchmurne lata, błękitna i ciepła woda, rozległe plaże, zabytki kultury oraz charakterystyczna kuchnia są magnesem przyciągającym w te regiony miliony turystów.

Krajobraz śródziemnomorski

Słoneczne lato, skaliste wybrzeża, lazurowa barwa morza i zapach ziół. To wszystko składa się na krajobraz, który dominuje w krajach nad Morzem Śródziemnym.

Korek pozyskuje się z drzew korkowych. W tym celu zbierają się z drzewa zewnętrzna, obumarła łona bez rozciągania żywej, wewnętrznej. Proces ten nie uszkodza drzewa. Kolejny zbiór może nastąpić dopiero po minie więcej 50 latach.

Z regionu śródziemnomorskiego pochodzą wiele znanych przypraw, np. liście laurowe, koper włoski, tymianek (na mięsach), oregano

Kuchnia śródziemnomorska to nie tylko świeże zioła, warzywa, owoce oliwek, lecz także ryby i owoce morza. Na zdjęciu suszenie ośmiornic przy greckiej lawence

Uprawia się tu winorośl. Winogrona mają woszczyną, która chroni je przed szkodnikami, aby dojrzał i czuć smak

Makia to formacja roślinna, która zajęła miejsce wyciętych wczesniej lasów. Przeważają tu krzewy. Rośliny charakterystyczne dla klimatu śródziemnomorskiego to: wawrzyny, oleandry, mirty, jaltowce, oliwki, cyprysy, sosny pinie oraz dęby

Strefa śródziemnomorska przyciąga mnóstwo turystów. Wpływają na to piękne barwy wody, liczne plaże, malownicze krajobrazy, strome klify, wulkany i uroczona linia brzegowa

Z klimatem śródziemnomorskim kojarzą się kwitnące pola lawendy we francuskiej Prowanii. Lawendowa wyspa nazywana jest też Chironacka wyspa Hvar. Fioletowe kwiaty można zobaczyć w okresie ich kwitnienia, czyli od połowy czerwca do połowy lipca. Lawenda wykorzystywana jest w przemyśle kosmetycznym

Starożytności posiadali po sobie na tym obszarze wiele budowl. W Grecji obowiązkowym punktem wycieczki w Atenach. W Rzymie trzeba koniecznie zobaczyć Forum Romanum, Koloseum, a także liczne kościoły chrześcijańskie z położoną na terenie Wątekawo bazyliką św. Piotra na czubie. Również słynące na zabudli starożytnego Egiptu

Przejrzyj proszę powyższe zdjęcia i opisy w podręczniku na stronie 144-145.

Notatka do zeszytu:

- 1. Strefa klimatów podzwrotnikowych obejmuje cały basen Morza Śródziemnego**
  - a) w Hiszpanii, Grecji, Słowenii, Chorwacji, Bośni i Hercegowinie, Albanii, Czarnogórze, we Francji, Włoszech i na Malcie – w Europie;**
  - b) na wybrzeżu Maroka, w Algierii, Turcji, Izraelu i na Cyprze;**
  - c) w Kalifornii (Stany Zjednoczone) w Ameryce Północnej;**
  - d) na wybrzeżu Chile w Ameryce Południowej;**
  - e) w południowo-zachodniej części Australii;**
  - f) na południowym wybrzeżu RPA w Afryce.**

- 2. Roślinność to makia, czyli gęste zarośla wiecznie zielonych krzewów i karłowatych drzew (wawrzyn , oleandry, mirt, jałowce).**
- 3. Uprawia się :oliwki, winorośl, orzechy, pomarańcze, cytryny.**
- 4. W Europie starożytne cywilizacje : Greków i Rzymian.**

Pozdrawiam

Iza Wróblewska